Norges
vassdrags- og
energidirektorat

NVE

Planlegging av tiltak i vassdrag

Veiledning

Vassdragsavdelingen
Oppdatert: september 1999
Versjon 1

Ansvarlig: Bjørn Wold
Saksbehandlere: Bente-Sølvi Toverød, Gyril Fimreite, Mads Johnsen

Sammendrag
NVEs planlegging av tiltak i vassdrag skal nå følge en oppsatt mal som fyller kravene til saksbehandling etter lovverket (vassdragsloven, ny vannressurslov og plan- og bygningsloven). Denne veilederen skal være en hjelp til å fylle ut punktene i planmalen og til å foreta en selvstendig registrering av arealbruk og naturforhold langs vassdrag med tanke på tiltak. Sammen med håndboka utgis tre ulike eksempler på planer som er laget etter denne malen.

Innhold

Forord 4

Innledning 5

1.1 Bakgrunn og målsetning ... 5

1.2 Ny vannressurslov ... 6

1.3 Nye krav i plan- og bygningsloven ... 6

1.3.1 Nye forskrifter ... 6

1.3.2 Utvidede krav til estetikk ... 7

1.4 Behandling som byggesak eller konsesjonssøknad ... 7

1.4.1 Konsesjonsbehandlingen ... 7

1.4.2 Byggesaksbehandlingen ... 8

2. Prosjekteksemplene 9

2.1 Kriterier for utvelgelse ... 9

2.2 Problemstillinger på hvert enkelt sted ... 9

3. Omtale av mal for planlegging av tiltak i vassdrag 10

3.1 Planmalen ... 11

3.2 Endringer av planmalen og begrunnelse for dem ... 18

3.3 Veiledning til hovedpunktene i planmalen ... 18

3.3.1 Innledning ... 18

3.3.2 Grunnlagsdata ... 18

3.3.3 Planbeskrivelse ... 19

3.3.4 Virkninger ... 19

3.3.5 Kostnadsoverslag ... 19

3.3.6 Gjennomføring ... 19

3.3.7 Oppfølging og vedlikehold ... 20

3.3.8 Kart og tegninger ... 20

3.4 Tilpasset bruk av planmal ... 20

3.5 Befaring, registrering og innhenting av opplysninger ... 22

3.5.1 Registrering av naturforhold og arealbruk. ... 24

3.5.2 Registrering av dyreliv ... 27

3.5.3 Registrering for nytte-/kostnadsanalysen *27*

3.5.4 Utstyr for befaring *28*

3.5.5 Rentegning *30*

3.5.6 Hvor kan andre opplysninger hentes – og når *31*

4. Videre arbeider **33**

4.1 Oppfølging av prosjektet i praksis 33

4.2 Plandokument – form og innhold 33

4.3 Kvalitetssikring. Anbudsgrunnlag/arbeidsplaner. 34

4.4 Forslag fra VV-samlingen i oktober 1998 34

4.5 Tittel på plandokumentet 35

Henvisninger **36**

Nyttige adresser **37**

Vedlegg **38**

Forord

Høsten 1997 tok natur- og miljøseksjonen i NVE initiativ til å nedsette en arbeidsgruppe som skulle se på utformingen av forbygningsplanene for å få en mer ensartet planutforming og for å innarbeide natur- og landskapsmessige forhold på en bedre måte. En orientering om gruppens sammensetning og mandat ble gitt på regionsjefmøtet 22.09.97, som godkjente gruppens arbeid.

Arbeidsgruppen har bestått av Gyril Fimreite, landskapsarkitekt ved Region vest, Mads Johnsen, sivilingeniør ved Region Midt-Norge og Bente-Sølvi Toverød, landskapsarkitekt ved natur- og miljøseksjonen, med sistnevnte som leder.

Arbeidet har vært organisert som et prosjekt som har pågått siden september 1997 og avsluttes med denne rapporten. Prosjektet har også omfattet regionvise feltkurs i registrering av natur og landskap i sommerhalvåret 1999.

For å gjøre det enklere å finne fram i rapporten, er selve planmalen med stikkord trykket på fargede ark. Planmalen ligger også på *V/felles/planmal/planmal med stikkord.doc*, og det ferdige oppsettet ligger blant NVEs egne maler under fanen *Publikasjoner.*

Kommentarer og spørsmål kan rettes til Bente-Sølvi Toverød, tlf 22 95 9239, e-post bet@nve.no.

Oslo, september 1999

Bjørn Wold
avdelingsdirektør

Innledning

1.1 Bakgrunn og målsetning

Miljøhensyn er etter hvert blitt en viktig premiss i all statlig politikk og forvaltning. Prinsippet om en bærekraftig utvikling er nedfelt i Grunnloven § 110b, som ble vedtatt i 1992. Dette gjenspeiles både i St.meld. nr. 42 (1996-97) «Tiltak mot flom» (jf. NOU 1996:16) og i forslaget til ny vannressurslov (jf. Ot.prp.nr. 39 1998-99) hvor det forutsettes en helhetlig tilnærming til problemene som skal løses. En «helhetlig tilnærming» betyr at ikke bare økonomi og sikkerhet teller; hensyn til natur og miljø veier også tungt.

NVE som statlig forvaltningsetat bør gå foran med et godt eksempel og ivareta alle sider ved tiltak i vassdrag. Hvis vi skal fremstå som tidsmessige og profesjonelle, er det nødvendig med en god miljøprofil, noe som også er nedfelt i NVEs strategier mot år 2001. Det er videre et krav at planene skal være lett forståelige for allmennheten, og at de skal være etterprøvbare.

Målsetting

Følgende målsetting ble akseptert av regionsjefmøtet den 22.09.1997:

"Gruppen skal konkret vise hvordan hensyn til landskap, natur, rekreasjons- og brukerinteresser kan ivaretas på planleggingsstadiet. Det skal utarbeides eksempelplaner som dekker ulike problemstillinger knyttet til VV-planene, både i bymiljø og i kulturlandskap. I første omgang skal eksempelplanene rett og slett være et illustrerende eksempel på hvordan en plan (og et inngrep) kan utformes. I neste omgang kan eksempelplanene bidra til å utvikle eksisterende planmal og gjøre denne mer konkret og mer direkte anvendelig."

Under arbeidets gang har vi sett det som hensiktsmessig å fokusere sterkere på planmalen enn hva vi opprinnelig tenkte, og eksempelplanene er utformet i henhold til ny planmal. Eksempelplanene og ny planmal er således likeverdige resultater av prosjektet.

Planens målgruppe

Plandokumentets utforming avhenger av målgruppen og hensikten med planen. Prosjektgruppen har mottatt og diskutert ulike innspill fra kollegaer i NVE og kommet fram til at VV-planen først og fremst skal være et høringsdokument beregnet på offentlige myndigheter og private interessenter. Planen må være egnet til å ivareta vår forvaltningsmessige rolle i henhold til vassdragsloven (ny vannressurslov trer i kraft i nær fremtid). Dette er nærmere diskutert i kap. 3.

1.2 Ny vannressurslov

Ot.prp. nr. 39 (1998-99) "Lov om vassdrag og grunnvann" ble offentliggjort 19.03.1999. De overordnede prinsipper som loven bygger på (s. 26) er

- bærekraftig utvikling
- hensynet til allmenne interesser
- brukerorientering eller ressursorientering
- prioritering av bruksformål.

Blant annet er det foreslått bestemmelser om bevaring av kantvegetasjon (§ 11), og lovforslaget åpner for at ulike inngrep som massetak, forbygging, lukking av vassdrag og tørrlegging skal skje etter nærmere bestemmelser gitt i forskrift. Disse inngrepene er spesielt omtalt i kap. 11 *Regler for særskilte tiltak* (s. 162-173).

Bestemmelsene i forslaget til ny vannressurslov peker entydig i retning av at tiltak i vassdrag krever gjennomarbeidet planlegging. Det heter på s. 31 at

...det er behov for et lovgrunnlag som sikrer en mer helhetlig vassdragsforvaltning, der tillatelser til enkeltinngrep bygger på bredere informasjon om ulike forhold i vassdragene, og at enkeltsaker forelegges for alle relevante fagmyndigheter.

1.3 Nye krav i plan- og bygningsloven

1.3.1 Nye forskrifter

Samtidig med revisjon av plan- og bygningsloven (pbl) har det kommet nye forskrifter for saksbehandling (SAK), godkjenning av foretak (GOF) og tekniske krav til byggverk (TEK). Samtlige trådte i kraft 01.07.1997.

I Ot.prp. nr. 39 (1998-99) Lov om vassdrag og grunnvann er forholdet til pbl drøftet i kap. 23.2, og det slås fast (s 290) at alle konsesjonsfrie vassdragstiltak faller inn under byggesaksbestemmelsene.

Tidligere var det kun meldeplikt for alle terrenginngrep, men med de nye forskriftene (SAK) skal også vesentlige terrenginngrep byggesaksbehandles i likhet med bygninger. I denne sammenheng vil de aller fleste VV-planer falle inn under betegnelsen "vesentlige terrenginngrep".

I klartekst kan dette komme til å bety at VV-planen nå må betraktes som enten

a) en byggesøknad til kommunen, eller

b) en konsesjonssøknad til NVE ved VK.

1.3.2 Utvidede krav til estetikk

Sikring av estetiske hensyn er nå tatt inn som kriterium i formålsparagrafen, og kommunenes løpende planlegging skal også samordne den estetiske utviklingen i kommunen.

Med den nye "skjønnhetsparagrafen" har kravet til estetisk standard blitt understreket ytterligere. I pbl § 74 nr. 2 stilles krav til planløsning og utseende:

Kommunen skal se til at ethvert arbeid som omfattes av loven, blir planlagt og utført slik at det etter kommunens skjønn tilfredsstiller rimelige skjønnhetshensyn både i seg selv og i forhold til omgivelsene. Tiltak skal ha god estetisk utforming i tråd med dets funksjon og med respekt for omgivelsene.

Kommunen kan utarbeide retningslinjer for estetisk utforming av tiltak etter loven.

1.4 Behandling som byggesak eller konsesjonssøknad

I kravene til både byggesaksbehandling og konsesjonsbehandling gis det i litt ulike språkdrakter uttrykk for hva som er nødvendige opplysninger for at offentligheten og allmennheten skal kunne ta stilling til et planlagt tiltak. Plan- og bygningsloven er adskillig nyere enn vassdragsloven, og dette gir seg uttrykk i mer detaljerte krav til opplysninger og dokumentasjon. I henhold til forslag til ny vannressurslov vil krav til søknader og saksbehandling bli gitt i forskrift, jf. Ot.prp. nr. 39 (1998-99) foreslått § 65.

Som en følge av endringene i pbl er både kravet til landskap- og miljøhensyn og kravet til fagkompetanse nå blitt høyere ved utarbeiding av VV -planer. Det er nødvendig å etablere rutiner for hvordan kravene best kan møtes.

En egen prosjektgruppe ledet av Per Gabrielsen, DR, har utarbeidet saksbehandlingsregler for søknadsbehandling, planlegging og gjennomføring av forbygningsarbeidene i lys av endringene i pbl, og disse er nå samlet i en kvalitetshåndbok.

1.4.1 Konsesjonsbehandlingen

Alle tiltak i vassdrag vurderes etter vl §§ 104-106 (ny vannressurslov § 8). Dersom det er nødvendig å søke konsesjon, er det gitt standardkrav til hvilke opplysninger søknaden bør inneholde, jf. vl §125 (ny vannressurslov § 23). Dette er nærmere omtalt i NVE-publikasjon nr. 2/1993: Retningslinjer for inngrep i vassdrag s. 16-17[1]. I tillegg til beskrivelse av område, anlegg og inngrep, vannføring og ev. uttak, skal også skader og ulemper omtales. I NVE-publikasjon nr. 2/1993 nevnes blant annet

- naturverdier, herunder landskap, fisk og verneinteresser

[1] Ny veileder tilpasset ny vannressurslov er under utarbeidelse i VK.

- brukerinteresser, herunder ferdsel, fiske og friluftsliv
- vannforsyning
- faste kulturminner
- jord- og skogmark
- avbøtende tiltak.

Det presiseres at ytterligere krav til opplysninger kan stilles av fylkesmannen eller av NVE. De samme institusjoner gir opplysning om omfanget av beskrivelsene og kan være behjelpelig med å angi fagmiljøer som kan utføre nødvendige beskrivelser.

1.4.2 Byggesaksbehandlingen

Byggesaksbehandlingen er beskrevet i forskrift om saksbehandling (SAK) og omfatter følgende trinn:

a) Forhåndskonferanse skal avholdes dersom kommune eller tiltakshaver krever det, jf. pbl § 93a.

b) Nabovarsel skal sendes, jf. § 94 nr. 3.

c) Fullstendig søknad skal sendes inn, jf. § 94 nr. 1. Krav til søknaden er gitt i SAK §§ 14 og 15. I tillegg til tekniske rammebetingelser nevnes her bl.a. beskrivelse av arealdisponering, bruk, grunnforhold, rasfare, miljøforhold, arkitektonisk utforming, samt forhold til nabobebyggelse, landskapstilpasning og vegetasjon, som skal vises på tegninger av plan, snitt, perspektivtegninger, fotomontasje e l. Det er også et generelt krav om situasjonsplan med inntegning av planlagt tiltaks beliggenhet i plan og høyde. Se forøvrig vedlegg 3.

Tillatelse gis skriftlig, jf. SAK § 17.

Plassering av tiltaket skal påvises i felt i samsvar med situasjonsplan før arbeidet kan settes i gang, jf. SAK § 18.

Selv om reglene ovenfor i prinsippet skal følges av alle kommuner, har det vist seg i praksis at saksbehandlingen varierer fra kommune til kommune i dag, også når det gjelder VV-planer.

2. Prosjekteksemplene

2.1 Kriterier for utvelgelse

Vi har tatt utgangspunkt i tre konkrete saker hvor det er søkt om forskjellige sikringstiltak mot vassdrag, men hvor planleggingen ennå ikke hadde startet opp.

For å finne frem til representative inngrepssaker, har vi tatt for oss søknader ved RV og RM. Vi har ønsket å bruke eksempler både fra jordbrukslandskap og bymiljø. I fellesskap med seksjonssjefene på VV og VN plukket vi ut tre ulike saker i henholdsvis Granaelva, Jørstadelva og Nesttunvassdraget. Prosjektgruppen har foretatt befaring der vi gjorde nødvendige registreringer av natur og landskap med tanke på planlegging av tiltak.

2.2 Problemstillinger på hvert enkelt sted

Nedenfor følger en svært kortfattet beskrivelse av problemstillingene på hvert enkelt sted. Utførlig omtale finnes i eksempelplanene som vedlegges denne håndboka.

Nesttunvassdraget

Nesttunvassdraget ligger i Bergen kommune. Arealene som grenser inn til elva i dette området er brukt til gravplass, industriområde, barneskole og noen eldre forretningslokaler. Elva er kanalisert gjennom kirkegården. Området er utsatt for flom som medfører at store deler av kirkegården og industriarealet blir oversvømmet. Bergen kommune arbeider med en reguleringsplan for området, hvor mye av arealbruken vil bli tatt opp til ny vurdering. Det ble holdt en forhåndskonferanse med Bergen kommune, der det var ønske om å vurdere to alternative løsninger. Begge er presentert i planen.

Granaelva

Granaelva ligger i Inderøy kommune innerst i Trondheimsfjorden. På den omsøkte strekningen renner elva i en ravine gjennom et leirområde med boliger på vestsiden og dyrket mark på østsiden. Som følge av erosjon i bløte leirmasser, er bebyggelsen utsatt for setningsskader.

Jørstadelva

Jørstadelva ligger i Snåsa kommune i Nord-Trøndelag. Elva meandrerer gjennom jordbruksmark på den omsøkte strekningen. Grunnen består av fin sand og leire. Elva eroderer i beitemark, og et beiteområde som fremdeles var tilgjengelig da vi var på befaring, har nå mistet den landfaste forbindelsen fordi elva har brutt seg gjennom. Noe dyrket mark er tatt ut av bruk fordi driftsvegen er rast ut. Elva er også i ferd med å grave seg inn i sikkerhetssonen til en småflyplass ved elveosen.

3. Omtale av mal for planlegging av tiltak i vassdrag

VV-planen skal være et dokument som danner grunnlaget for høringen og den forvaltningsmessige behandlingen av planen.

All omtale av saksbehandlingsrutiner er holdt utenfor plandokumentet. Dette hører etter prosjektgruppas vurdering hjemme i følgebrevet til kommunen. I malen legges det opp til at planen skal være et rent faglig dokument.

Planen må inneholde alle relevante opplysninger som private og offentlige interesser (NVE inklusive) trenger for å kunne forstå planforslaget og ta stilling til det. Planen skal danne grunnlaget for finansieringen av tiltaket. Det er viktig å understreke at planen ikke er forutsatt å være et anbudsdokument. Tekniske detaljer som er nødvendig for å gjennomføre anleggsarbeidene må beskrives i et eget dokument (tilbuds-/anbudsgrunnlag, byggeplaner e.l.). Detaljtegninger, f.eks. prinsippskisser som er nødvendig for forståelsen av resultatet bør derimot være med i planen.

Malen er ment å være så fleksibel at den kan tilpasses de fleste typer og størrelser av inngrep. Strekpunktene i boksene skal oppfattes som en huskeliste, og planleggeren må bruke sitt gode skjønn når hun/han vurderer hvilke punkt som skal komme til anvendelse i planen. Det samme gjelder bruken av sjekklisten for registrering på befaringen. Det er viktig å ta med det som er relevant for den enkelte plan, men heller ikke mer. Eksempelplanene angir en standard som en bør strekke seg mot ved utgivelse av NVEs vassdragstekniske planer. Registreringskartet er en obligatorisk del av planen.

De vedlagte eksempelplanene illustrerer hvordan planmalen bør følges. Ved sammenligning av planene finner en noe forskjell i utdypingen av de forskjellige punktene i planmal. Slik må det også være. Utdypingen må stå i forhold til inngrepets størrelse, konfliktgrad og konsekvenser.

3.1 Planmalen

Planmal. Tiltak i vassdrag.

Dette er stikkordlisten som skal hjelpe planleggeren å få med all nødvendig informasjon i plandokumentet. Alle overskrifter bør fylles ut med minst én setning. Dersom man ikke har relevant informasjon, eller dersom tiltaket vurderes å ikke ha noen betydning for enkelte forhold, er det greit å nevne at det forholder seg slik. Overskrifter kan også slås sammen.

Eksempler:
2.2.4 Naturforhold og arealbruk. Det er ikke gjort spesielle observasjoner av dyreliv eller kulturminner.
4.4 Landskap, friluftsliv. Tiltaket er av så begrenset utstrekning at virkningen på landskapet vil bli ubetydelig når ny vegetasjon er etablert. Området ligger nær en stor hovedvei og er ikke i bruk for friluftsformål.

1. Innledning

1.1 Beliggenhet

- Sted
- Illustrer med tydelig kartutsnitt med avmerket planområde
- Evt fotografier

1.2 Bakgrunnen for planen

- Resymé av søknad. Problembeskrivelse. Kommunens uttalelser
- Berørte interesser
- Fotografier av skadestedet

2. Grunnlagsdata

2.1 Generelt om vassdraget

- Vernestatus, verneverdier, differensiert forvaltningsplan?
- Flerbruksplaner?
- Fisk, fiske, driftsplaner
- Forurensningsgrad
- Inngrep: Forbygninger, reguleringer, kraftutbygging, massetak, veibygging m v
- Evt kartutsnitt som viser nedbørfeltgrensene

Oppgi kilder og vurder evt kvalitet på kildematerialet.

2.1.1 Vannstands- og vannføringsforhold

Kort generell omtale av det typiske ved vassdraget og nedbørfeltet
- Nedbørsfelt og avrenningsforhold (topografi, areal, vannmerker, spes. avløp, sidevassdrag, typisk flomutvikling, massetransport)
- Observasjoner (datert flomvannstand, isgang)
- Flomberegninger (regionale flomanalyser, Pq-flom, "ekstrem-analyse")
- Vannstandsberegninger (vannlinjeberegninger)
- Dimensjonerende flom

Oppgi kilder og beregningsmetoder.

2.2 Spesielt om planområdet

2.2.1 Arealbruksplaner, tiltaksplaner

- Andre offentlige (og private?) planer (kommuneplanens arealdel, reguleringsplaner, verneplaner og lignende)
- Planer og anlegg i regi av NVE (tidligere forbygningsplaner i området, tidligere ikke realiserte planer)

2.2.2 Innhenting av grunnlagsdata og dokumentasjon

- Kort omtale av befaring: tidspunkt, hvilke deler av strekningen er gått til fots, har man brukt båt, hvem var tilstede.
- Kort omtale av oppmålinger (høydegrunnlag, pelelinje, profiler, målemetode).

2.2.3 Geologi og terreng

- Topografi
- Kvartærgeologisk kartverk
- Undersøkelser (geoteknisk, vannkvalitet, geomorfologi og lignende)
- Beskrives i forhold til sjekkliste for befaring.

Vis evt til registreringskart
Oppgi kilder og evt beregningsmetoder

2.2.4 Naturforhold og arealbruk

Følgende punkt beskrives i forhold til sjekkliste for befaring
- Vegetasjon
- Dyreliv
- Kulturminner
- Arealbruk

Vis til registreringskartet.
Legg inn fotografier med bildetekst.

3. Planbeskrivelse

3.1 Omfang av tiltak og virkninger

Kort (maks 10 linjer) sammendrag av inngrep og virkninger:
- Hensikten, dvs hvordan problemet beskrevet i pkt 1.2 løses.
- Begrunnelse for valg av løsning, nevn forkastede alternativer
- Utstrekning i terreng
- "Folkelig" beskrivelse av tiltakene og virkningene

3.2 Forberedende arbeider

Tilhørende arbeider i forbindelse med oppstarting og avslutning av anleggsarbeidene:

- Atkomst (egnet atkomst for anleggsmaskinene)
- Rigg
- Nødvendig skogrydding
- Flytting av kraftlinje, kabler, rørledninger
- Plassering av overskuddsmasser og avdekkingsmasser. Midlertidig og permanent depot.
- Sikring av bekker og grøfteutløp

Forberedende arbeider tegnes inn og avgrenses på registreringskartet.
Avmerk i felt trær og vegetasjon som skal bevares.

3.3 Massetak / steinbrudd *(stryk det som ikke passer)*

Vis til kart.
- Lokalisering
- Omfang av uttak
- Deponi
- Eksisterende eller nytt steinbrudd?
- Hvis det er nytt steinbrudd/massetak – krav til istandsetting og landskapstilpasning. Vær mest mulig konkret. (forslag til detaljutforming kan komme på et senere tidspunkt, men før steinbruddet åpnes)

Illustrerende prinsippskisser kan flettes inn i teksten.

3.4 Flomvern, teknisk beskrivelse

Vis til kart og profiler.
- Dimesjoneringskrav
- Geometrisk utforming av elveløp og flomverk inkl. bunnhøyder
- Konstruksjonsprinsipper (tetningskjerne, filter, støttefylling, erosjonssikring, drenasje, fundamentering)
- Nødoverløp (hvor vil/skal overtopping skje først, evt åpningssted sett i forhold til arealbruk på innsiden)
- Pumpeanlegg
- Flomsenking
- Deponering av uttaksmasser
- Krav til avdekking og fjerning av vegetasjon
- Beregning av avdekkingsmasser, gravemasser og fyllingsbehov
- Rørgjennomføringer
- Tilkobling/utløp for drensgrøfter (samarbeid med landbrukskontoret)

Illustrerende prinsippskisser kan flettes inn i teksten.

3.5 Erosjonsvern, teknisk beskrivelse

Vis til kart.
- Geometrisk utforming
- Materiale (stein, tømmer, gabioner, nett, duk, kokosmatter, vegetasjon)
- Kvalitet (for stein angis herunder størrelse, form, farge, filteregenskaper)
- Mengde
- Strekning
- Utlegging og fundamentering
- Filter
- Utførelse mot terreng

Illustrerende prinsippskisser kan flettes inn i teksten.

3.6 Terskler, teknisk beskrivelse

Vis til kart.
- Terskeltype og plassering
- Geometrisk utforming (dimensjoner, midtløp, fallforhold, høydesprang)
- Byggematerialer (kvalitet, steinstørrelse)
- Byggebeskrivelse (fundamentering, styrtgrop)
- Materialforbruk, gravemasser

Illustrerende prinsippskisser kan flettes inn i teksten.

3.7 Buner/utstikkere, teknisk beskrivelse

Vis til kart.
- Plassering
- Geometrisk utforming (dimensjoner, fallforhold)
- Byggematerialer (kvalitet, steinstørrelse)
- Byggebeskrivelse (fundamentering, oppbygging)
- Materialforbruk

Illustrerende prinsippskisser kan flettes inn i teksten.

3.8 Andre tiltak, teknisk beskrivelse

Vis til kart og profiler.
- Masseavlagring (basseng, breddeutvidelser)
- Bruer
- Større kulverter
- Måledammer
- Tømmerkonstruksjoner (tømmerkister, tømmerpæling)

Illustrerende prinsippskisser kan flettes inn i teksten.

3.9 Avbøtende og biotopjusterende tiltak

Vis til kart.
- Hvilesteiner for fisk
- Badeplasser
- Ferdsel med småbåt
- Adkomst til vassdraget
- Terskler
- Fiskesti
- Spesielle biologiske eller estetiske krav til utforming av anlegget

Illustrerende prinsippskisser kan flettes inn i teksten.

3.10 Avsluttende arbeider

Vis til kart.
- Planering og forming mot eksisterende terreng
- Opprydding i og sikring av massetak
- Opprydding i anleggsområdet
- Vegetasjonsetablering
- Fjerning eller avstengning av anleggsvei

Illustrerende prinsippskisser kan flettes inn i teksten.

4. Virkninger

4.1 Hydrauliske og hydrologiske forhold

- Senkningseffekt (flom, lavvannstand, grunnvann)
- Magasingeringseffekt (endring av flomtopp / flomforløp nedstrøms)
- Oppstuvning
- Erosjon, massetransport
- Isdannelse, isgang

4.2 Vannkvalitet

- Sedimenttransport
- Næringssalter
- Surhetsgrad/pH
- Humusstoffer
- Tungmetaller, miljøgifter

4.3 Flora, fauna

- Virkninger på vegetasjon, (f eks ved stengning av flomløp eller omlegging og utretting av elveløp)
- Levesteder for bunndyr, fisk , amfibier, pattedyr eller fugl

4.4 Landskap, kulturminner

- Terrengendringer, landskapstilpasning
- Vil (deler av) tiltaket gå igjennom, dekke til eller ligge nær kulturminner?
- Sammenheng landskap - kulturminner

4.5 Friluftsliv, rekreasjon

- Turveier
- Badeplasser
- Fiskeplasser
- Tilrettelegging for funksjonshemmede
- Tilgjengelighet
- Viktige områder for friluftslivet
- Sammenhengen i større natur- og friluftsområder
- Utseende/opplevelsen av området

5. Kostnadsoverslag

Oppsett for kostnadsoverslag er under bearbeiding. Dette vil bli lagt inn så snart det foreligger i en vedtatt utgave.

6. Gjennomføring

- Utvidelse / innskrenking av planlagt tiltak (mindre justeringer ut fra skadeutvikling fram til anleggsstart)
(- Hva skal planlegger anvise på stedet)
- Tidspunkt for gjennomføring av ulike arbeider (f eks krav om transport på frossen mark eller å unngå gyte- og klekketid eller flomperioder).
- Total tidsramme for gjennomføringen av prosjektet
- Spesielle forholdsregler som må tas mens arbeidet pågår.

Unngå å ta med forhold som angår saksbehandlingen.

7. Oppfølging og vedlikehold

- Hva skal vedlikeholdes
- Hvordan skal vedlikeholdet skje
- Skjøtting av kantvegetasjon
- Etterfylling av stein, reparasjon av andre materialer, etc
- Adkomst for vedlikeholdsarbeider

8. Kart og tegninger

Registreringskart:
- Målestokk: 1:1000 eller 1:5000 (evt. 1:500 på mindre anlegg)
- Nordpil og tegnforklaring
- Evt. teksting på kart
- Fotostandpunkter (foto med billedtekst bør skli inn i teksten)

Plankart:
- Kartmålestokk 1:1000 – 1:5000 (evt 1:500)
- Tydelig markering av tiltaksområde
- Nordpil og tegnforklaring
- Evt. tekst på kart eller henvisninger til tekst
- Merk av viktige elementer (bruer, byggverk, trær, terrengformasjoner, annet) som skal tas vare på.
- Adkomstalternativer tegnes inn
- Pelelinjer
-

Lengdeprofiler
Tverrprofiler
Prinsippskisser
Illustrasjonsplan som viser anlegget ferdig opparbeidet og beplantet
Annet

3.2 Endringer av planmalen og begrunnelse for dem

Hovedmålsettingen med forslaget til endringer i planmalen er å sikre et forsvarlig beslutningsgrunnlag, samt at natur- og landskapsverdier blir bedre belyst enn tidligere.

De største endringene i forhold til den tidligere planmalen er som følger:

Registrering av naturforhold og arealbruk tillegges større vekt og flyttes over til kap. 2 - *Grunnlagsdata*. Registreringene har fått en større plass med et eget registreringskart som viser situasjonen før tiltaket. En ny utarbeidet sjekkliste for befaring gir et oppsett for hvordan en kan foreta registrering av planområdet. Det legges større vekt på fotodokumentasjon.

Illustrasjoner og prinsippskisser legges lengre frem i plandokumentene enn tidligere og følger teksten. Lokalisering av massetak / steinbrudd kommer inn som eget punkt. Videre har beskrivelse av forberedende og avsluttende arbeider har fått større plass under planbeskrivelsen enn de har hatt tidligere. Likeledes er beskrivelse av virkninger nå gjort noe mer omfattende. Det er også kommet til et eget kapittel om oppfølging og vedlikehold av anlegget.

N-/K-analyse utgår. Vurdering av nytten opp mot kostnaden er noe som vurderes med bakgrunn i plandokumentet og anses ikke som en del av planen.

Intensjonen er å gi VV- planene en mest mulig ensartet utforming hvor beskrivelsene er fyllestgjørende uten å inneholde unødvendig informasjon. Kun forhold som blir berørt av tiltaket skal beskrives, og mye kan skrives direkte inn på registrering- eller plankartet. Dessuten vil det bli lettere for de ulike høringspartene å ta stilling til planen, når en har et registreringskart som viser eksisterende situasjon.

3.3 Veiledning til hovedpunktene i planmalen

3.3.1 Innledning

Foruten lokaliseringen av inngrepet – både verbalt og med kartutsnitt - skal dette kapittelet bl.a. beskrive årsaken til at planen ønskes utført. Legg gjerne ved fotografier av skadestedet. I tillegg skal berørte interesser opplistes og omtales under dette kapittelet.

3.3.2 Grunnlagsdata

Under pkt. 2.1 *Generelt om vassdraget* skal vassdragets særpreg og de vassdragsnære områder beskrives. Det er her snakk om vassdraget som helhet. Her kan også tas med hvordan grunnlagsdata er innhentet og hvordan en vurderer kvaliteten på disse.

Under pkt. 2.2 *Spesielt om planområdet* skal forholdene på tiltaksstedet beskrives, for en stor del ved hjelp av egne registreringer. Fotodokumentasjon og registreringskartet danner hovedtyngden i registreringsdelen. Fotografiene legges inn fortløpende i teksten, mens registreringskartet legges bak i kap. 9 dersom det er større enn A4-format.

3.3.3 Planbeskrivelse

Det henvises til plankart- og illustrasjoner som legges bak i plandokumentet. Forberedende arbeider kan gjerne tegnes inn og avgrenses både på registreringskart og plankart; for eksempel bør (alternative) muligheter for adkomst, plassering av riggområde og eventuelle massetak og massedepot tegnes inn.

Planbeskrivelsen kan omfatte en eller flere av tiltakene beskrevet under punktene 3.2 – 3.8 i malen. Punktet 3.3 *Massetak/steinbrudd* bør alltid kommenteres. Om massetak ikke er klarlagt ved planleggingen av vassdragsinngrepet, skal det i det minste kommenteres i planen at så ikke er tilfelle. Foreslås det plassering av massetak eller kjøp av masser fra eksterne tak, bør dette gå frem, men ta gjerne nødvendige forbehold hvis det er usikkerhet i forslaget. Beskriv situasjonen akkurat slik en ser den i planleggingsøyeblikket. Planer for nye massetak – spesielt større steinbrudd – er mest hensiktsmessig å skille ut i egne planer. Forbygningsplanen bør i slike situasjoner beskrive at det legges opp til egne planer og saksgang for massetak.

3.3.4 Virkninger

Man bør skille mellom virkningene under og etter anleggsperioden. Dette kapittelet er i første rekke ment å beskrive "bivirkninger" av prosjektet, ikke selve formålet med prosjektet (dette skal være beskrevet i pkt. 3.1 *Omfang av tiltak og virkninger*). Her bør en bare ta med de virkninger som planleggeren og regionkontoret føler seg kompetent til å vurdere, og det må i tilfelle fremgå hvilke virkninger som ikke er vurdert. I større eller spesielle saker der NVE ikke har kompetanse selv til å beskrive de virkninger som åpenbart burde ha en vurdering, bør ekstern kompetanse kjøpes. En del synspunkter og vurderinger av virkninger vil også komme inn under høringsfasen. Temaer vi forventer innspill om kan nevnes spesielt i oversendelsesbrevet. I høringsfasen kan det også settes frem krav om nærmere utredning av virkninger.

3.3.5 Kostnadsoverslag

Oppsett for kostnadsoverslag er under bearbeiding. Dette vil bli lagt inn i malen så snart det foreligger i en vedtatt utgave.

3.3.6 Gjennomføring

Her har vi kun tatt med rent faglige forhold. Gjennomføringen av arbeidet har egentlig lite med planen å gjøre, fordi det finner sted i en helt annen fase. Bestemmende for denne fasen er en rekke forhold som gjelder saksbehandling, rutiner

for fordeling av ansvar og oppgaver, forholdet til andre aktører m.m. Ved større anlegg eller spesielle forhold bør planlegger og anleggsingeniør som regel gå gjennom planen sammen på stedet.

3.3.7 Oppfølging og vedlikehold

Dette er en rent faglig beskrivelse av hva som skal vedlikeholdes, og på hvilken måte. De forvaltningsmessige forhold er holdt utenfor.

Utdyping fra Hanne Marthe Østvold, VV: Hensikten med dette punktet er å få frem hva som rent praktisk må gjøres på stedet. Man må tenke seg hvordan det ser ut om ett år, om fem og ti år, og hva problemene eventuelt vil være da med akkurat dette anlegget. Man må også kunne se anlegget for seg i tenkte flomsituasjoner av ulike størrelser.

Kommunen skal selv gjøre enkelt vedlikehold (ifølge den gjeldende instruksen). Saksgang og hvem som har ansvaret skal stå i oversendelsesbrevet, men i planen bør det stå hva begrepet "enkelt vedlikehold" innebærer for dette anlegget.

Dette punktet henger også sammen med rapport om vedlikeholdskontroll (se vedlagte forslag fra Hanne Marthe Østvold), som er laget med tanke på at det skal kunne fylles ut av legfolk. Arbeidet med vedlikeholdsrutinene er kommet godt i gang, men må fremdeles betraktes som uferdig. Det vil bl.a. bli utarbeidet egen forklaring til rapporteringsskjemaet.

Planen skal gi en best mulig beskrivelse (basert på tenkte skader og situasjoner) av hvordan vedlikeholdet skal skje når NVE mottar en utfylt rapport om vedlikeholdskontroll som forteller om skade.

3.3.8 Kart og tegninger

Her plasseres alle kart og tegninger som ikke er naturlig å ta med som en fortløpende del av teksten, enten fordi de er større enn A4-format eller av andre grunner.

3.4 Tilpasset bruk av planmal

Hastetiltak / krisetiltak

Ved enkelte tilfeller i forbindelse med flom, isganger, ras eller lignende, er det nødvendig å gjennomføre tiltak raskt – kanskje umiddelbart – for å avverge overhengende fare. Dette finnes det hjemmel for i lovverket, jf. bl.a. vassdragslovens §120 (ny vannressurslov §§ 40 og 61) og politilovens § 27. I slike situasjoner blir det dårlig tid til omfattende planer. Ofte blir opplegg diskutert på befaring og gjennomført uten nevneverdig mer skriftlige planer. Andre ganger er det tid til notater og forenklede planer.

Forholdet til planmal må derfor vurderes opp mot tiltakets hastverk. En enkel plan er bedre enn ingen plan. Planmalen er fleksibel i sin oppbygging, og ved hastverk kan

planen gjøres ganske enkel selv om malen legges til grunn. Som et minstekriterium bør planen inneholde malens hovedpunkter. Hvis tiden tillater, bør utgangspunktet være at det utarbeides forenklede planer også ved tiltak som har hastverk. Uheldige virkninger fra hastetiltak bør være selvstendig årsak til planlegging i ettertid – med tanke på forbedringer og sluttarbeider. Der hvor det er utført hastetiltak er det viktig at en i ettertid gjennomgår og dokumenterer utførte arbeider og om nødvendig lager en plan for avbøtende tiltak.

Vedlikeholdsplaner

I saksprosessen for forbygningsplanene garanterer kommunen overfor NVE at vedlikeholdet av anlegget er en lokal sak. Kommunen etablerer et tilsyn som foretar jevnlige befaringer og som kan gi pålegg om utbedringer ved enkle arbeider. Plangrunnlaget for utbedringsarbeidene blir ofte bare et standard skjema for "Rapport om vedlikeholdskontroll". NVE skal ha kopi av rapporten. Ved større vedlikeholdsarbeider skal NVE kontaktes for planlegging og eventuell medfinansiering av vedlikeholdet.

Mange typer vedlikeholdsarbeider kan gjøres uten at det inngrepsmessig trenger å få noen stor konsekvens. For arbeider der vedlikeholdet går ut på å etterfylle den skadede forbygningen med stein, gjerne utformet med gangsti for fiskere, og der arbeidet utføres på en skånsom måte som ikke går nevneverdig ut over naturmiljøet, kan fortsatt "rapport om vedlikeholdskontroll" - vedlagt kart, prinsippskisse og gjerne fotografier - danne plandokumentene i saken. Et nytt standardskjema for vedlikeholdskontroll vil bli lagt inn blant NVEs maler.

Mer gjennomgripende endringer i anlegget, eller der natur og miljø berøres betydelig, bør arbeidet utføres med grunnlag i en ordinær plan (etter planmal).

Oversiktsplaner

Dette er en planform som er relativt ny i NVEs vassdragstekniske planlegging. Planformen er aktuell å bruke der en ser at lengre strekninger av vassdraget krever en samlet plan. Vi ser for oss to typer av slike planer:

Plantype 1. Grovmaskede hovedplaner som senere følges opp av mer detaljerte enkeltplaner. I en slik hovedplan bør planmal følges, men detaljeringsgraden bør være lav.

Plantype 2. Detaljerte oversiktsplaner. Disse blir <u>ikke</u> fulgt opp av ytterligere detaljerte planer. Her må planmal legges til grunn.

Begge plantyper kan stå fritt med hensyn til hel eller delvis finansiering. Det er ingenting i veien for at oversiktsplanen kan godkjennes rent teknisk, men at finansieringen kan gjøres oppstykket og delt over tid. De store fordelene ligger i mer helhetlig planlegging av vassdraget, og at planen kan legges til grunn for eventuelle hastetiltak i forbindelse med flommer, isganger eller annet. Ofte vil det også være en ressursbesparelse på planleggingssiden ved slik planlegging.

Slik EDB-systemene AGRESSO og INNGRI fungerer i dag tror vi det mest hensiktsmessige vil være å la selve oversiktsplanen stå uten nummer, mens det tildeles nummer til enkeltparseller (delstrekninger) som en mener kan betraktes som enheter ut fra finansiering, geografi eller annet.

Planer som ikke kan følge planmal

Ved noen spesielle planleggingsprosjekter kan det hende at planmalen viser seg å være lite egnet som skjelett for planen. Spesielt innenfor oppdragsprosjekter er det ofte kunden som setter kravene til hvordan planen skal bygges opp. Eksempel på dette er det registrerings- og prosjekteringsarbeidet som gjøres av RM for Glommens og Laagens Brukseierforening i Aursunden på Røros.

I slike tilfeller bør planen gå ut som et annet NVE-dokument, for eksempel *rapport*. Husk å ta kontakt med info-kontoret slik at det kommer inn i rett serie!

3.5 Befaring, registrering og innhenting av opplysninger

Befaringen kommer tidlig i saksbehandlingen. Sammen med andre opplysninger danner den grunnlag for om en søknad skal avslås eller arbeides videre med, og i tilfelle hvilken prioritering den bør få (jf. S- og M-klassene i "Retningslinjer for arealbruk og sikring i flomutsatte områder", NVE retningslinjer nr. 1/99).

Et avslag krever like god begrunnelse som planlegging av et inngrep, og registrering i felt utgjør en viktig del av denne begrunnelsen.

Vi har utarbeidet en sjekkliste som skal være til hjelp i feltarbeidet. Dette er ment som en huskeliste for hva man skal se etter. Følgende fagområder er dekket: Geologi og terreng, vegetasjon, dyreliv, kulturminner, arealbruk og hydrologi/hydraulikk. Temaet hydrologi/hydraulikk er tatt med i tabellen for fullstendighetens skyld. Vanligvis er dette godt dekket i forbygningsplanene, og vi har ingen tilføyelser her.

Punktene må fylles ut i forhold til aktualitet (bruk skjønn) og tilgjengelige data. Alle hovedoverskrifter bør fylles ut for geologi/ terreng , vegetasjon og arealbruk. Dette er forhold som alltid kan beskrives. Velg egnede stikkord fra sjekklisten eller bruk egne ord, og noter på kart over området. Når det gjelder dyreliv og kulturminner, kan det være at det ikke finnes opplysninger som har betydning for planen. I så fall bør også dette opplyses om av hensyn til den som leser planen. Det er bedre å skrive at man ikke har vurdert, observert eller ikke fått inn data, istedenfor å droppe punktet og skape usikkerhet hos leseren. Samtidig er det ikke meningen å registrere ting som er tiltaket uvedkommende.

Dersom det finnes flyfotografier av elvestrekningen er dette en god hjelp både som forberedelse til befaringen, under selve befaringen og til rentegning av registreringskartet. Flyfotografering av vassdrag er en relativt rimelig investering.

Det vil ofte være en fordel å ha lokalkjente folk med på befaringen. Grunneiere og kommunens miljøvernrådgiver er spesielt aktuelle. På sjekklisten er det lagt inn rubrikker hvor man kan fylle ut dato for befaring og hvem som har deltatt.

Under befaringen bør man også se etter egnede plasser for adkomst, rigg og massedeponi. Samtidig kan man gjøre seg tanker om maskintype og –størrelse som bør brukes for å unngå unødige skader og som kanskje trengs for å kunne utføre anlegget på en miljømessig forsvarlig måte.

Hvem skal vurdere observasjonene

Vi har ønsket å lage et opplegg som gjør at planleggerne selv kan foreta feltregistreringen. I enkelte tilfeller vil det likevel være behov for faglig hjelp. Dette medfører to problemer:

1. hvordan skal man vurdere når mer faghjelp er nødvendig
2. hvor skal man hente faghjelp

For å ta det siste først, så er regionkontorets VN-medarbeider første person å henvende seg til. Dernest kommer VV- og VN-seksjonene sentralt, og ved behov for mer omfattende hjelp, kan det være aktuelt å kjøpe konsulentbistand.

Det kan være ulike former for indikasjoner på at planleggeren trenger faglig assistanse, men ofte vil det være uttalelser fra kommunen eller andre myndigheter. Det kan også være registreringer av ulike slag, eller det kan foreligge vernestatus for det angjeldende området. Det kan også være observasjoner som planleggeren gjør, eller opplysninger fra lokalkjente som bør undersøkes nærmere. Også her må man vurdere etter beste skjønn.

Opplysninger som tilsier at det er behov for nærmere undersøkelser kan ofte komme etter at planleggingen er startet opp, og prosessen kan bli forsinket. Dette er en naturlig del av det å gjøre en grundig og god jobb.

3.5.1 Registrering av naturforhold og arealbruk

Dato:
Deltagere:
Bruk av båt: ja nei

Opplysninger hentes fra		
Fagområde	**Befaring** (egne observasjoner etter beste evne)	**Andres registreringer**
Geologi / Terreng (Planmalen pkt 2.2.3)	<u>Overordnet terrengform</u> (landskapstrekk, landskapstype) elveslette, kupert, dalbunn, ravine, høyfjell, lavland, bratt, slakt, småskala, storskala osv. <u>Elvetopografi</u> løpsbredde, brådypt eller langgrunt, høyde på elvemel, helningsvinkel, kildeutspring, evt rasfare, ravine, flomløp, tilløpselver, forgrenet løp, meandrerende, yttersving, innersving, ørmasser osv. <u>Bunnsubstrat</u> leire, silt, sand, grus, stein, blokk, fjell, begroing <u>Grunnforhold (breddene)</u> leire, silt, sand, grus, stein, blokk, fjell,, rasgroper, overflateglidninger, lagdeling, osv. <u>Strømningsforhold</u> stri, strøm, stryk, foss, rolig, stilleflytende, kulp, vekslende, bunntransport, suspensjon, ruhet, osv. <u>Synlige skader</u> Erosjon, brudd, ras (type: skred, glidning, fall, laup, sprang), osv	Berggrunnsgeologi Kvartærgeologi (Kartverk fra NGU, NGI, Univ. i Tromsø) Faresonekart over kvikkleireområder fra Statens Naturskadefond/NGI Geografisk institutt, Univ. I Oslo
Hydrologi / Hydraulikk (Planmalen pkt 2.1.1)	- Vannhastighet, vannføring, vannstand - Målestasjoner - Reguleringer - Vegetasjonens innvirkning	Tilgjengelige data Nedbørs- og avrenningsforhold Flomberegninger Flomsonekart Vannstandsberegninger Massetransport

Opplysninger hentes fra		
Fagområde	**Befaring** (egne observasjoner etter beste evne)	**Andres registreringer**
Vegetasjon (Planmalen pkt 2.2.4)	Kantskog *hvis ja*: - tett/glissen, løvtrær/nåletrær, dominerende treslag, størrelse, alder (gammel/ung). - Del av sammenhengende skogområde, eller kun et bånd langs bredden. - lite/mye undervegetasjon *hvis nei*: - myrkant, gresstorv, våtmark, sump, siv, takrør, osv. Beskrivelse av tilstand frodig, frisk, råtne trestammer, nedbeitet, skadet, tett, glissen, halvåpen, høy, lav, osv. Betydning for landskapsbildet linjer i landskapet, oppdeling, le, skjerm, farger, variasjon, stengsel for innsyn, spesielle element	Registreringer fra kommune, fylkesmann og evt andre.
Dyreliv (Planmalen pkt 2.2.4)	Tilfeldige observasjoner - Fugl, insekter, amfibier (rødlistearter) - Fisk (anadrom eller stasjonær innlandsfisk) Se pkt 3.5.2 i prosjektrapporten	Registreringer fra kommune, fylkesmann, jeger- og fiskeforeninger og evt andre.
Kultur-minner (Planmalen pkt 2.2.4)	Typer av byggverk - naust, båtstøer, brygger - kanaler, fløtningsinnretninger, fiskedammer - sagbruk, kvernhus, kraftverk, inntaksdammer - bruer, vadesteder - hytter, badehus - hellegroper, fangstgroper - annet Beskrivelse av tilstand velholdt, forfallen, ryddig, rotet, størrelse, antall, farger, former, generelt utseende, ca alder, osv. Eventuell betydning for landskapsbildet sammenheng mellom natur/landskap og bruk	Økonomisk kartverk. Registreringer fra kommune, lokale museer, historielag, fylkeskonservator, samisk kulturminneråd og evt andre.

Opplysninger hentes fra		
Fagområde	**Befaring** (egne observasjoner etter beste evne)	**Andres registreringer**
Arealbruk (Planmalen pkt 2.2.4)	<u>Delområder</u> industri, næring, tett og spredt bebyggelse, bykjerne, jordbruk, friluftslivsområde, badeplass, vei- og stinett, bilvei, jernbane, kirkegård, idrettsplass, annet. <u>Spesielle element</u> utsiktspunkt, tekniske installasjoner (terskler, master, pumpehus m m), bro, brygge, trafo, kulvert, rør, stier, fiskeplasser, osv. <u>Beskrivelse av delområdenes tilstand</u> generelt inntrykk, velholdt, forfallen, ryddig, rotet, tett, åpent, mye/lite ferdsel, størrelse på arealer og byggverk, farger, former, osv	Registreringer fra kommune og fylkeskommune. Økonomisk kartverk, reguleringskart, temakart.
Vurderinger (Planmalen pkt 3.2)	- Plassering av rigg - Egnet adkomst for maskiner - Løsninger	

3.5.2 Registrering av dyreliv

Spesielt når vi går inn og gjør biotopjusterende tiltak, men også ellers er det viktig å ha nok kjennskap til biotopen. De viktigste opplysningene om dyreliv vil man vanligvis måtte hente fra kommune, fylkesmann og jeger- og fiskerforeninger.

For fisk er det viktig å skille mellom anadrom fisk (laks, sjørøye og sjøørret) eller stasjonær eller vandrende innlandsfisk (bekkeørret, Mjøsørret) i forbindelse med vassdragstekniske planer. Er det anadrom fisk på vannstrekningen må en ta helt andre forhåndsregler, enn om det er stasjonær innlandsfisk.

Når det gjelder fugl, insekter og amfibier kan NINA sin liste over rødlistearter være viktig. Observerer man en truet dyreart vil det være viktig å få dette med i planen. Det forventes likevel ikke at NVEs planleggere skal ha tilstrekkelig kjennskap til dette.

3.5.3 Registrering for nytte-/kostnadsanalysen

Også nytte-/kostnadsanalysen bygger på en del feltregistreringer.

For de ikke-prissatte faktorene gjelder dette spesielt landskapsbilde og kulturminner. For å kunne anslå de andre konsekvensgruppenes verdi må man ty til tilgjengelig dokumentasjon. Sjekklisten for naturforhold og arealbruk dekker til dels forhold som har med landskapsbildet å gjøre, men i tillegg til å registrere terreng og kantvegetasjon, må man også si noe om

- mangfold/variasjon
- særegenhet
- helhet/kontinuitet
- i hvilken grad landskapet er preget av tidligere inngrep

(jf. Nytte- /kostnadshåndboka).

Her må det i første omgang være snakk om å bruke sitt legmannsskjønn. Dreier det seg om helt spesielle landskapsforhold, vil andre myndigheter opplyse om det i løpet av planprosessen, jf. avsnitt 3.5.

Når det gjelder prissatte faktorer, bør man registrere de bygg og anlegg som er utsatt for skade med mindre det settes inn tiltak. Følgende sjekkliste kan kopieres og ta med i felt (fyll inn de rubrikkene som passer):

Konstruksjon	Tilstand	Størrelse	Alder	Antall
Bygning Bolig / fritidsbolig Uthus / garasje / båthus Næringsbygg (spesifiseres) Offentlig bygg (spesifiseres)				
Vei		Lengde og vegklasse		
Kraftlinjer		Spennings -nivå		Utsatte stolper
Andre bygde / opparbeidede anlegg (spesifiseres)				
Areal regulert til jord- og skogbruksformål		da		

Også her er det en god hjelp å dokumentere sine registreringer med fotografier. Noter nr. på bildet på kartet. Registreringene må sammenholdes med opplysninger fra kommunen og andre kilder.

3.5.4 Utstyr for befaring

Feltregistrering krever ikke komplisert utstyr. Følgende er følgende tilstrekkelig:

Kart, egnet målestokk er 1:1000 - 1:5000, ev. 1:500 for mindre områder hvis det er mye detaljer. Dette kan være spesielt aktuelt i byområder. Forstørr gjerne 5000-delskart på kopimaskinen, det forenkler inntegning av registreringene.

- Skriveunderlag for kartet
- Vanlig blyant og tusjpenner i flere farger. Bør være vannfaste i fuktig vær!
- Kamera og film
- Sjekkliste for registrering av naturforhold og arealbruk
- Sjekkliste for registrering til nytte- /kostnadsanalysen
- (Kompass for orientering av retninger)

Noter og tegn direkte på kartet hvis målestokken tillater. Dette går gjerne bra for de små målestokkene, men kan være vanskelig i M = 1:5000. Sett da nr. på kartet og noter i en bok. Hvis du trenger større kartgrunnlag, så forstørr det du har på kopimaskinen. Nøyaktig målestokk er ikke avgjørende for denne type registrering. Det viktigste er at omgivelsene blir beskrevet på en forståelig måte. Det er likevel en fordel at registreringskartet har samme størrelse som plankartet, slik at en lett kan sammenligne disse.

Fotografier

Fotografier utgjør svært viktig dokumentasjon. Utsagnet "ett bilde sier mer enn tusen ord" gjelder også her. Ved tidsnød på befaringen vil det beste være å ta bilder og notere på kartet hvor bildene er tatt. Bilder som ikke er kartfestet har vesentlig redusert verdi.

Ta bilde av

- det typiske terrenget med kantvegetasjon eller mangel på sådan
- spesielle forhold som avviker fra det typiske
- bygninger, anlegg, konstruksjoner, eller rester av slike, inkl infrastruktur som inngår i nytte- /kostnadsanalysen
- landskapet som vassdraget inngår i

3.5.5 Rentegning

Bruk en enkel fargekode på kartet pluss noe forklarende tekst. Se vedlagte eksempelplaner. Bruk det kartgrunnlag som finnes. Økonomisk kart og reguleringskart inneholder mye verdifull grunnlagsinformasjon om terrengformer og arealbruk.

Mørkegrønn	- tett, høy kantskog (trær)
Lysegrønn	- tett, lav kantskog (busk og kratt)
Gul	- ingen kantskog, åpent område, gress, urter, dyrket mark
Gul/grønn i skråstriper	- glissen kantskog, spredte trær
Mørkebrun	- naken erosjonskant
Lysgrå	- sandbanke, grusør
Oransje	- byggverk eller rester etter slike
Rød	- skadested
Lysebrun	- veier
Svart	Der hvor kartet ikke lenger stemmer med terrenget, må nye linjer i landskapet markeres tydelig, f.eks. endringer i et elveløp, en ny bygning, et hus som er revet eller fjerning av en kraftledning. Kryss ut elementer som er fjernet og tegn inn nye.

Egnet adkomst for maskiner

1 Standpunkt for fotografering angis med vinkeltegn og nr. som korresponderer med nr. på bilde i rapporten.

Noter nærmere opplysninger direkte på kartet hvis det blir leselig, ellers i rapport med henvisning til kartet. Sett i så fall tall med ring rundt på kartet. Nærmere opplysninger angis i forhold til sjekklisten.

Denne fargebruken forutsetter at registreringskartet ikke kan mangfoldiggjøres på en vanlig kopimaskin. Hvis det er krav om dette, kan man bruke ulike skravurer isteden for farge.

Husk også å lage en tegnforklaring. Ta gjerne også med de vanligste symbolene fra økonomisk kartverk. Tegnforklaringen vil senere få en standardutforming, jf. kap. 4.

3.5.6 Hvor kan andre opplysninger hentes – og når

Det kan oppleves som problematisk å innhente alle nødvendige opplysninger tidlig i planleggingsfasen, og det kan være begrenset hva man rekker å få tak i før man reiser på befaring.

Dette er tildels et spørsmål om rutiner for å undersøke, men også med gode rutiner er man likevel avhengig av at dem som blir spurt, faktisk svarer. Endel informasjon finnes i rapporter og kartverk. Disse bør man ha lett tilgjengelig på regionkontoret og rutinemessig sjekke enhver forbygningssøknad mot.

Følgende kilder bør sjekkes:

Geologiske kart over berggrunn og løsmasser. (Kan bestilles hos Norges geologiske undersøkelser (NGU), NGI eller Univ. i Tromsø, jf. kap. 6.1 "Nyttige adresser".)

- Faresonekart over kvikkleireområder fra Statens Naturskadefond / NGI.
- Driftsplaner for vassdrag
- Regulanten. Dersom vassdraget er regulert, vil utbygger som regel sitte på verdifull informasjon.
- Diverse rapporter og kart fra Fylkesmannens "Naturbase" og "Limnobase". Sjekk hva de ulike fylkesmenn kan fremskaffe!

Fylkesmannen har gjennom sin "Naturbase" oversikt over det meste av tilgjengelig informasjon om områder av verdi for natur og friluftsliv. Ved å kontakte fylkesmannens miljøvernavdeling vil man kunne få en oversikt over ikke bare områder som allerede er vernet etter naturvernloven, men også områder som er foreslått vernet og dermed har samme rettsstatus i plansammenheng som vernede områder. Dette betyr at fylkesmannen kan fremme innsigelse mot forbygningsplaner i et område som er *foreslått* vernet etter naturvernloven. I tillegg har fylkesmannen oversikt over *sikrede* friluftsområder, hvor staten enten har kjøpt opp området eller inngått leieavtale med grunneier for å sikre allmennheten tilgang.

"Limnobase" inneholder fiskeressursdata.

- Rødliste (liste over truede arter) kan skaffes hos Direktoratet for naturforvaltning.

Internett

Vi har samlet noen internettadresser bak i denne håndboka.

Vernede områder kan sjekkes på miljøverndirektoratenes fellesside "Miljøstatus i Norge".

De fleste fylkesmenn og fylkeskommuner og en lang rekke kommuner har egne hjemmesider. Det er litt ulikt hva slags informasjon som er lagt ut.

Statens Kartverk har detaljert informasjon på sin server om en rekke elvedeltaer. Meningen er at informasjon om alle større deltaer skal legges ut, men foreløpig er det kun Buskerud og Møre og Romsdal som er dekket.

Verneplan for vassdrag ligger på NVEs egne hjemmesider under fagområdet "Vassdragsforvaltning".

Krav til søkerens dokumentasjon

NVE må dessuten kunne stille noen krav om dokumentasjon til søkeren. Forslag til nytt søknadsskjema er under utarbeidelse, og kommunen bør kunne opplyse om:

- Fordeler og ulemper ved tiltaket
- Bestemmelser i kommuneplanens arealdel/ reguleringsplan eller andre arealplaner
- Opplysninger om fisk, dyreliv og andre naturforhold.

Prosjektgruppa mener at slikt søknadsskjema må være fylt ut før NVE vil behandle søknaden. Nødvendig vedlegg til søknaden er økonomisk kartverk og ev. arealplankart, reguleringskart.

Rutinemessig bør man sitte med alle disse opplysningene tilgjengelig før man drar i felt. Jo mer informasjon man har på et tidlig stadium, jo mindre er sjansen for å få kullkastet (deler av) planen under høringsrunden.

For å få inn flest mulige opplysninger tidlig, kan det være fornuftig å sende et standardbrev til fylkesmann, fylkeskommune, fylkeskonservator og frivillige organisasjoner (via kommunen) med varsel om oppstart av planlegging og ønske om innspill. Til sammenligning krever plan- og bygningsloven offentlig kunngjøring av planoppstart. Vi viser forøvrig til kvalitetshåndboka del B, pkt 6 "Planlegging og produksjon".

4. Videre arbeider

4.1 Oppfølging av prosjektet i praksis

Feltkurs i registrering langs vassdrag i henhold til sjekklista i denne håndboka er avholdt i sommerhalvåret 1999.

Utprøving av ny planmal

Gjennom prosjekteksemplene har vi fått en viss erfaring med hvordan den nye planmalen fungerer rent praktisk, og vi har foretatt en del nødvendige justeringer underveis. Det er likevel grunn til å anta at det er behov for ytterligere justeringer. I løpet av en prøveperiode på ett år antar vi at de fleste relevante problemer er avdekket. Det er også nødvendig med en brukerevaluering hvor planleggerne melder tilbake til prosjektgruppen sine erfaringer med den nye malen. Vi må komme nærmere tilbake til hvordan dette kan gjøres. Når prøveperioden og evalueringen er over, regner vi med å foreta de endelige justeringer av planmalen, slik at NVE kan vedta en standard for sine plandokumenter.

Vi antyder følgende tidsplan for oppfølging av prosjektet:

Oppfølging	1. kv 1999	2. kv	3. kv	4.kv	1.kv 2000	2.kv	3.kv	4.kv
Vedtak om å følge ny mal								
Feltkurs i registrering								
Utprøving av ny planmal								
Bruker-evaluering								
Justering av planmal								

4.2 Plandokument – form og innhold

I dette prosjektet har vi først og fremst sett på hva planen skal inneholde. Plandokumentet har nå fått en tidsmessig layout og ligger under NVEs maler. Som en naturlig oppfølger til dette, bør det også utarbeides en mal for hvordan plankart, registreringskart og prinsippskisser skal se ut. Tittelfelt, tegnforklaringer og fargebruk må være felles for alle regionkontorene. Prinsippskisser er en viktig del av planen og opptrer nå i ulike fasonger. Det ville være en fordel å få samlet disse og gitt dem et enhetlig utseende. Hvert regionkontor kan ha et sett med originaler som det kan kopieres fra etter behov, eller skissene kan lagres på CD slik at man kan ta utskrift.

VV-planen i elektronisk medium

Sentrale instanser i høringsrunden for VV-planene er NVE, fylkesmenn og kommuner. Alle disse forventes å ha moderne Edb-utstyr tilgjengelig. For å bedre presentasjonen av VV-planene kan det i en del tilfeller være aktuelt å legge inn og oversende planen elektronisk (på CD eller som vedlegg til e-post) – med de tilleggsmuligheter dette åpner. Her bør nevnes *hyperkoblinger* der en fra kartet klikker seg til ønsket sted i planen og får frem bilder, tekst med videre for denne delen av planen, alt ettersom en selv ønsker å legge det opp. Spesielt oversiktlig vil en slik presentasjonsform være ved store og omfattende planer. Den store fordelen får en ved å legge inn korte video-opptak som viser forholdene før utbygging - eller som viser spesielle problemstillinger. Dette krever imidlertid tilgang på digitalt videokamera og oppdatert elektronisk utstyr både hos avsender og mottaker.

For demonstrasjonens skyld forsøker vi å få den ene eksempelplanen (Granaelva) lagt inn elektronisk med hyperkoblinger og video-opptak.

4.3 Kvalitetssikring. Anbudsgrunnlag/arbeidsplaner.

Kvalitetssikring.

I kapitlet om hvor man kan innhente opplysninger har vi kommet inn på selve planleggingsprosessen og såvidt berørt saksbehandlingen. Dette er mer utførlig behandlet i kvalitetshåndboka. For bl.a. å tilfredsstille de nye kravene i plan- og bygningsloven om kvalitetssystem har Vassdragsavdelingen satt i gang et eget prosjektarbeid for sin virksomhet. Planlegging og utførelse av forbygningsarbeider står for den største oppmerksomheten i prosjektet. Selv om det nå foreligger en kvalitetshåndbok, vil dette arbeidet kreve jevnlig oppdatering og forbedringer i årene fremover. Saksbehandling og prosesser i planleggingen av VV-planer vil kunne endres i takt med endringer i KS-systemet.

Anbudsgrunnlag/arbeidsplaner.

Som det går frem av kap. 3 er planmal ikke ment å skulle danne grunnlag for alle detaljer ved utførelsen. I den grad planen ikke er detaljert nok må det lages en mer detaljert arbeidsbeskrivelse i forbindelse med oppstart av arbeidene. Dette må gjerne gjøres i form av et anbuds-/tilbudsgrunnlag. Et omfattende internt kurs i dette ble avholdt på Sundvollen høsten 1993. Etter denne tid er mange fagfolk kommet og gått, og kanskje er det på sin plass med et oppfriskende kurs i nær fremtid.

4.4 Forslag fra VV-samlingen i oktober 1998

Da prosjektarbeidet ble presentert på Vassdragstekniske seksjons fagsamling 14. oktober 1998, ble det påpekt en del felt hvor NVE mangler gjennomarbeidede rutiner. Følgende to momenter ble trukket frem:

- Formgiving og linjeføring av forbygninger. Hva er god linjeføring for ulike forbygningsarbeider? Hvordan kan linjeføringen varieres horisontalt og vertikalt, og hvordan kan helningsvinkel varieres? Hvordan er samspillet mellom linjeføring og vegetasjon? NVE bør vurdere om det er ønskelig å sette i gang et systematisk arbeid for å finne svar på disse spørsmålene.
- Massetak. Tilgjengelige masser er nødvendig for å gjennomføre de fleste forbygningstiltak, men NVE har ikke fastlagt rutiner for hvordan man skal forholde seg til massetak som et inngrep. De nye forskriftene til plan- og bygningsloven har medført at kommunene innskjerper kravene ved uttak av masser. Også NVEs ønsker om å fremstå med en klar miljøprofil forutsetter at vi har en bevisst holdning til dette. Hvordan skal massetak behandles i NVEs planleggingsprosess? Når er det behov for egen plan for massetaket? Hvor detaljerte beskrivelser er nødvendig?

I tillegg kom det frem noen problemstillinger som henger nært sammen med seksjonens arbeid med kvalitetssikring av forbygningsarbeidene, bl.a. :

- Hvordan innlede samarbeid med andre offentlige myndigheter.
- Informasjon utad i plan- og utbyggingsfasen.
- Planprosessen og bruk av skisseprosjekt/ forprosjekt.
- Rutiner for kvalitetssikring av data og beregninger.

4.5 Tittel på plandokumentet

Tittel plandokumentet har ikke vært diskutert i prosjektet. Dette vil bli bestemt i sammenheng med kvalitetssikringsarbeidet.

Henvisninger

DN (1999): Kartlegging av naturtyper. Verdisetting av biologisk mangfold. DN-håndbok 13-1999. Direktoratet for naturforvaltning.

Hauger, Torodd (1994): Mange bekker små. Miljøvernavdelingen i Østfold. Landbruksforlaget.

Fylkesmannen i Telemark og Fylkesmannen i Buskerud (udatert): Miljøforbedring langs vassdrag i tettbygde strøk. Allmenn problemstillinger konkretisert med eksempler på arealbruk hovedsakelig fra Drammens – og Skiensvassdraget. Aksjon vannmiljø.

Eie, Jon Atle, John E. Brittain og Jon Arne Eie (udatert): Biotopjusteringstiltak i vassdrag. Kraft og miljø nr. 21. NVE.

Fergus, Tharan (1998): Alternativ erosjonssikring – metoder og litteratur. NVE-Dokument nr. 9/1998.

NVE (1998): Håndbok i nytte-/kostnadsanalyser. Finnes på fellesdisk:
N:/Avdv/Vv/NKA/Håndbok
N:/Avdv/Vv/NKA/Regneark
N:/Avdv/Vv/NKA/Distriktsandel

NVE (1998): Vassdragshåndboka. Tapir.

Holten, Jarle I. (1999): Vegetasjonsutvikling på forbygningsanlegg. Eksempler fra Orkla og Søya i Midt-Norge. NVE-rapport nr. 1/1999.

NVE (1999): Kvalitetshåndbok for NVE – Vassdragsavdelingen og Regionkontorene.

NVE (1999): Retningslinjer for arealbruk og sikring i flomutsatte områder.

Berg, Einar (1999): Internasjonal elverestaurering. Erfaringer som kan anvendes i Norge. NVE-rapport nr. 4/1999.

Østdahl, Torbjørn, Trond Taugbøl og Børre Dervo (1998): Miljøeffekter av flomforebyggende tiltak – en litteraturstudie. HYDRA-rapport nr. Mi03. Østlandsforskning.

Nyttige adresser

Direktoratet for naturforvaltning
Tungasletta 2
7005 Trondheim
tlf 73 58 05 00

Norges Geotekniske Institutt
Sognsv 72
0806 Oslo
tlf. 22 02 30 00

Norges Geologiske Undersøkelser (NGU)
Postboks 3006 Lade
7002 Trondheim
tlf. 73 90 40 11

Nettsider

Miljøverndirektoratenes fellesside "Miljøstatus i Norge"

http://www.mistin.dep.no/

Velg først "Biologisk mangfold", deretter "Naturområder og arealbruk" og til sist "Naturvernområder". Her finnes en oversikt over alle områder fredet etter naturvernloven. Overskriften "vassdrag" er i skrivende stund ikke aktivert.

Kommuner og fylker

http://www.kvasir.no/

Velg fanen "Emner", deretter

- Samfunn og politikk, underpunkt Fylker.

Her kan man finne hjemmesider til de fleste fylkesmenn, fylkeskommuner og til en del kommuner.

Statens kartverk
http://www.statkart.no

Velg
Arealinformasjon\ Elvedeltaer\ Fylkesvis informasjon

Vedlegg

1. Forslag til rapport om vedlikeholdskontroll (fra Hanne Marthe Østvold)
2. SAK kap. 3
3. Utdrag fra NVE-publikasjon 2/93, Fossheim: Retningslinjer for inngrep i vassdrag, s. 16-17 (om konsesjonsbehandling, blir erstattet av ny forskrift når vannressursloven trer i kraft)

Rapport om vedlikeholdskontroll

Fylles ut av NVE

Anlegg nr	_____	Konsekvensklasse	☐
Type anlegg		Forbygning / erosjonssikring	☐
		Flomverk	☐
		Senkning	☐
		Terskel	☐
Kommune	_____	Fylke	_____

Dato kontroll _____ Bilder skal vedlegges. Antall blider: ☐

Tilstede _____

Er det skade på anlegget?	Nei	☐
	Ja	☐
Skader på anlegget;	Større ras/ skader	☐
	Undergraving av fotstein	☐
	Mindre utglidninger	☐
	Enkelte steiner har flyttet seg	☐
	Forankring øverst og nederst	☐
	Setningerpå anlegget	☐
	Terreng deformasjoner	☐
	revehi/ beverdam/ hull	☐
	Masseavlagring	☐
	Anlegget har vært oversvømt	☐
Vegetasjon på anlegget;	Ingen	☐
	Gress	☐
	Vider/ kjerr	☐
	Løvtrær	☐
	Bartrær	☐
Adkomst for vedlikehold	Nei	☐
	Ja	☐
	Bør ryddes	☐

Kap. III Saksbehandling - søknad

§ 9 Forhåndskonferanse

1. Forhåndskonferanse etter pbl § 93 a skal avklare tiltaketsforutsetninger og rammene for videre saksbehandling.

2. Forhåndskonferanse kan brukes i alle typer saker om tiltaketter plan- og bygningsloven, uavhengig av størrelse og vanskelighetsgrad. Forhåndskonferanse kan brukes også for saker som er unntatt fra søknadsbehandling etter pbl § 93 annet ledd og saker som gjennomføres etter melding, jfr pbl §§ 81, 85, 86 a og 86 b.

3. Forhåndskonferanse skal avholdes før innsendelse av søknad eller melding dersom kommunen eller tiltakshaver krever det, jfr pbl § 93 a. Kommunen skal etterkomme tiltakshavers krav om forhåndskonferanse innen rimelig tid.

4. Tiltakshaver skal redegjøre for tiltakets innhold, omfang, plassering, fremdrift, aktuelle ansvarlige utøvere og forutsetninger ellers for tiltaket. Tiltakshaver skal på forhånd gi kommunen den informasjon som er nødvendig for forberedelsen av konferansen.

5. Kommunen skal gi informasjon om rammeforutsetninger og krav knyttet til arealplaner, infrastruktur, aktuelle lover og forskrifter, dokumentasjonskrav, koordinering med aktuelle myndigheter som skal avgi uttalelse etter pbl § 95 nr 2, praksis, saksbehandlingsopplegg, mulighet for trinnvis saksbehandling, kontroll, ansvarsregler, krav til ansvarlige, og annet av betydning for saksbehandlingen. Kommunen skal opplyse om antatt saksbehandlingstid, bl.a. på grunnlag av sakstype, og hvem som er saksbehandler. Saksbehandler bør være til stede. Kommunen eller tiltakshaver kan invitere representanter fra andre berørte parter og organer til konferansen. Kommunen og søker/tiltakshaver skal på forhånd være gjensidig orientert om dette.

6. Kommunen skal sørge for at det blir ført referat fra forhåndskonferansen, som skal danne grunnlag for videre behandling av saken. Så langt som mulig skal de konklusjoner og forutsetninger som ble lagt til grunn i konferansen fremgå av referatet.

§ 10 Typebestemt saksbehandling

For å kunne fastsette tidsrammer, ressursbruk og riktig gebyr for saksbehandlingen, bør kommunen dele inn søknadspliktige tiltak i ulike typer i tillegg til inndelingen etter kap. I. Inndelingen bør skje etter sakenes planavklaring, arbeidsmengde, kompleksitet, konsekvenser ved feil m.m. Enkle tiltak etter pbl § 95 b er egen sakstype, jfr denne forskrifts § 15.

§ 11 Varsel til naboer og gjenboere

Tiltakshaver som ønsker å iverksette tiltak som nevnt i pbl § 93 skal iht reglene i pbl § 94 nr 3 i skriftlig varsel gjøre naboer og gjenboere kjent med søknaden, hvis ikke disse på forhånd skriftlig har sagt fra at de ikke har noe å merke til søknaden.

Nabovarsel er også påkrevet i saker som krever melding etter pbl §§ 81 og 86 a.

Ved trinnvis saksbehandling skal det bare sendes nabovarsel for forhold som gjelder rammetillatelsen, samt for endringer i disse forhold, jfr pbl § 94 nr 3 fjerde ledd.

§ 12 Søknad om tillatelse. Generelle krav til søknaden

Ansvarlig søker skal sende skriftlig søknad om tillatelse til tiltak. Fullstendig søknad skal inneholde alle de opplysninger som er nødvendige for at kommunen skal kunne ta søknaden under behandling og gi tillatelse for utførelse av tiltaket, jfr §§ 14 og 15 i denne forskrift. Søknad med vedlegg sendes kommunen i det antall eksemplarer kommunen forlanger. Alle eksemplarer skal undertegnes av tiltakshaver og ansvarlig søker. Blankett som er godkjent av Statens bygningstekniske etat kan benyttes.

Søknad om tillatelse til tiltak som omfattes av lovens § 93 skal dokumentere at krav gitt i eller i medhold av plan- og bygningsloven er oppfylt. Krav om dokumentasjon kan bortfalle der kommunen finner det ubetenkelig. Materialet som vedlegges søknaden, skal presenteres i en oversiktlig form. For enkle tiltak, jfr pbl § 95 b, gjelder kravene til dokumentasjon i § 16.

For øvrige tiltak gjelder dokumentasjonskravene i §§ 14 og 15.

Søknad og vedlegg som ikke er utferdiget på norsk, dansk eller svensk skal ledsages av oversettelse til ett av disse språkene.

Dersom søknaden bare omfatter del av tiltaket, skal avgrensning til øvrige søknadspliktige deler av tiltaket klart fremgå.

§ 13 Trinnvis saksbehandling

Søknad om tillatelse for tiltak med unntak av enkle tiltak etter lovens § 95 b, kan deles i to eller flere trinn. Søknaden kan også sendes inn og behandles under ett.

Trinn 1, søknad om rammetillatelse, skal angi tiltakets ytre og innvendige rammer, jfr § 14, herunder bl a plassering, størrelse, form, fasade, eventuelle terrenginngrep, bruk, plangrunnlag, forhold til andre berørte myndigheter, naboforhold, behov for dispensasjon m.m. Saksbehandlingen av trinn 1 skal gi grunnlag for rammetillatelse som skal vise hvilke vilkår som skal legges til grunn for den videre prosjekteringen, herunder godkjenning og kontrollplaner.

Søknad om godkjenning av ansvarlig søker skal foreligge senest ved innsending av søknad om rammetillatelse. Godkjenning av ansvarlig søker skal skje så tidlig som mulig, og skal foreligge før kommunen behandler søknaden om rammetillatelse. Godkjenning av ansvarlig prosjekterende og kontrollerende for prosjektering skal foreligge før kommunen behandler søknad for deres del av tiltaket.

Trinn 2, søknad om igangsettingstillatelse, omfatter separate dokumenter for statiske beregninger, detaljtegninger, tekniske installasjoner, tekniske løsninger, detaljprosjektering, avklaring av gjenstående krav fra andre myndigheter m.m. Saksbehandlingen i trinn 2 skal gi grunnlag for igangsettingstillatelse. Før de enkelte deler av tiltak tillates igangsatt, skal ansvarlig samordner, utførende og kontrollerende for utførelsen være godkjent. Kontrollplan for utførelsen skal være godkjent før tiltaket tillates igangsatt. For krav til dokumentasjon gjelder § 15.

Trinnene kan deles opp ytterligere, både når det gjelder saksbehandling og fysisk omfang. Det kan gis igangsettingstillatelse til selvstendige deler av tiltaket.

§ 14 Krav til søknaden. Dokumentasjon - trinn 1 - søknad om rammetillatelse

Søknad om rammetillatelse skal inneholde dokumentasjon som nevnt i pkt 1-7 nedenfor. Deler av dokumentasjonen kan utelates dersom kommunen finner at den ikke har relevans i den aktuelle sak.

1. Lokal godkjenning som allerede er gitt eller søknad om godkjenning av ansvarlig søker, ansvarlig prosjekterende og ansvarlig kontrollerende for prosjekteringen, herunder forslag til tiltaksklasser og fagområder, jfr forskrift om godkjenning av foretak for ansvarsrett.

2. Oppgave over hvordan ansvaret for prosjekteringen er fordelt og hvilke foretak som har ansvar for prosjektering av de enkelte deler, der det enkelte foretak bekrefter ansvaret for sin del av prosjekteringen ved å kvittere på oppgaven. Prosjekteringsoppgaven skal undertegnes av tiltakshaver og ansvarlig søker.

3. Kontrollplan som viser omfang og innhold av kontroll tiltakshaver forplikter seg til å la utføre for prosjektering, jfr § 27.

4. Beskrivelse av hvordan tiltaket oppfyller byggesaksbestemmelsene, planbestemmelsene og planvedtak etter plan- og bygningsloven, herunder
a. arealdisponering
b. bruk
c. grunnforhold, rasfare og miljøforhold
d. tilknytning til offentlig veg og ledningsnett
e. arkitektonisk utforming, forhold til eventuelle kommunale retningslinjer for estetikk, forhold til nabobebyggelse, landskapstilpasning og vegetasjon, vist på tegninger av plan, snitt og fasader, perspektivtegninger, fotomontasje e.l.
f. situasjonsplan med inntegning av planlagt tiltaks beliggenhet i plan og høyde, evt eksisterende bebyggelse, eiendomsgrenser og veger. Opplysningene presenteres slik at de kan tilpasses offentlig kartverk .

5. Hvordan tiltaket skal oppfylle overordnede krav til tekniske rammebetingelser for å oppfylle plan- og bygningslovens krav til:
a. konstruksjonssikkerhet
b. bygningsteknisk brannvern, rømningsforhold
c. energiøkonomisering og innemiljø med støybegrensning
d. tilgjengelighet, brukbarhet og sikkerhet i bruk
e. bestandighet
f. tekniske installasjoner.

6. Gjenpart av nabovarsel eller skriftlig bekreftelse for at naboer og gjenboere ikke har innvending til planene.

7. Uttalelser og avgjørelser fra andre myndigheter som er av betydning for rammetillatelsen.

§ 15 Krav til søknaden. Dokumentasjon - trinn 2 - søknad om igangsettingstillatelse

Søknad om igangsettingstillatelse skal inneholde dokumentasjon som nevnt nedenfor under pkt 1-8. Deler av dokumentasjonen kan utelates der kommunen finner at den ikke har relevans i den aktuelle sak.

1. Søknad om godkjenning av ansvarlig søker, prosjekterende eller kontrollerende dersom det er endring siden rammetillatelsen, jfr. forskrift om godkjenning av foretak.

2. Oppgave som viser fordeling av ansvar for samordning og utførelseav de enkelte deler, der det enkelte foretak skal kvittere på oppgaven for sin del av utførelsen i tillegg til tiltakshaver og ansvarlig samordner.

3. Kontrollplan for prosjektering i trinn 2 i den grad den ikke er dokumentert i trinn 1, med kontrollerklæring som bekrefter at detaljprosjektering er kontrollert som angitt i kontrollplanen.

4. Søknad om godkjenning av ansvarlig utførende foretak og eventuell ansvarlig samordner.

5. Kontrollplan for utførelse med angivelse av kontrollform og hvem som skal utføre kontrollen, jfr § 28.

6. Oppgave over hvem som er ansvarlig utførendes representant på byggeplassen.

7. Beskrivelse av tiltaket som viser ivaretakelse av tekniske krav, tegninger og beregninger.

8. Eventuelle uttalelser eller avgjørelser fra andre berørte myndigheter dersom slike ikke er innhentet på forhånd.

§ 16 Søknad om enkle tiltak - pbl § 95 b

1. For at søknad om enkle tiltak skal behandles iht pbl § 95 b må følgende vilkår være oppfylt:

a. skriftlig samtykke fra naboer er vedlagt søknaden
b. tiltaket er i samsvar med de bestemmelser som gjelder for slike tiltak i loven, forskriften og eventuelle planbestemmelser og vedtekter
c. ytterligere tillatelse, samtykke eller uttalelse fra annen myndighet ikke er nødvendig.

2. Enkle tiltak skal være av en slik karakter at søknaden skal behandles i en fase, dvs. avgjøres med igangsettingstillatelse. Søknaden må inneholde all relevant dokumentasjon etter §§ 14 og 15 i denne forskrift.

3. Dersom ovennevnte vilkår er oppfylt, skal søknaden avgjøres skriftlig senest innen 4 uker etter at fullstendig søknad er mottatt av kommunen. Kommunen skal sende søker begrunnet beskjed innen 2 uker dersom saken ikke kan behandles som enkelt tiltak.

§ 17 Tillatelse

Rammetillatelse og igangsettingstillatelse til tiltak skal gis skriftlig til ansvarlig søker. Tillatelsene skal inneholde nødvendig godkjenning av ansvarsoppgave, godkjenning av

foretak for ansvarsrett, kontrollplan, eventuell dispensasjon, vilkår stilt av kommunen eller andre myndigheter, samt forutsetninger og rammer for arealutnyttelsen.

§ 18 Plassering

Tiltakets plassering i plan og høyde skal være påvist i marken i samsvar med situasjonsplanen, før tiltaket kan settes i gang. Kommunen kan kreve at den selv skal forestå slik påvisning i marken eller kreve å kontrollere den. Kommunen kan gi tillatelse til å sløyfe påvisning i marken der det finnes unødvendig.

§ 19 Ferdigattest og midlertidig brukstillatelse. Tegninger av utført tiltak

Når tiltaket er ferdig skal kommunen ha oversiktstegninger som viser tiltaket slik det er utført. Eventuelle endringer fra tidligere godkjente tegninger skal identifiseres, begrunnes og søkes godkjent, slik at kommunen kan vurdere det faktiske kontrollopplegget før ferdigattest gis.

Opplysninger som skal inn i offentlig kartverk må utformes slik at de kan innarbeides i kartverket.

Når sluttkontroll og gjennomgang av kontrolldokumentasjon viser at tiltaket er kontrollert i samsvar med godkjente kontrollplaner, og det ikke er påvist feil eller mangler i forhold til tillatelsen, skal kommunen utstede ferdigattest i samsvar med plan- og bygningsloven § 99.

Dersom kommunen finner at tiltaket eller dokumentasjonen har feil eller mangler i forhold til tillatelsen av mindre vesentlig betydning, kan den gi midlertidig brukstillatelse for tiltaket eller for del av det i samsvar med plan- og bygningsloven § 99. Kommunen skal alltid sette frist for utbedring av manglene når midlertidig brukstillatelse gis.

Viser sluttkontroll og gjennomgang av kontrolldokumentasjon at tiltaket har vesentlige feil eller mangler i forhold til tillatelsen, kan det verken gis ferdigattest eller midlertidig brukstillatelse før disse manglene er utbedret. Der det ikke foreligger dokumentasjon på oppfyllelse av vesentlige krav kan kommunen iverksette særskilte kontrolltiltak som angitt i plan- og bygningsloven § 97 nr 2 og 3.

Vedlegg 3

6.1.4. Standardkrav etter vassdragslovens § 125 til opplysninger i søknader om tillatelse iht. §§ 104-105.

Søknaden bør inneholde følgende opplysninger:

Om området.

1. Berørte vassdrag (-avsnitt).

2. Kart i målestokk 1: 50 000 og 1: 5 000 over berørte nedbørfelt, vassdrag og landarealer.

3. Nedbørfeltenes størrelse (km^2).

Om anlegget og inngrepene

4. Anleggets navn og eier(e).

5. Uttakssted for vann og eventuelt utslippsted for brukt vann.

6. Beskrivelse av tekniske anlegg med nødvendige oversiktstegninger. Det gjelder regulerings/overføringsanlegg, inntak/-avløpsanordninger o.l.

7. Beskrivelse av reguleringstiltak ved angivelse av HRV, LRV, naturlig vannstand, magasinvolum, forslag til tappebestemmelser av magasinvann og beskrivelse av hvordan fyllingsforholdene vil bli. Oppgitte høyder refereres til nærliggende vannmerke.

Om vannføring og vannuttak.

8. Vannføringsstatistikk. Faglig utarbeidelse av oppgave over vannføringsforhold ved uttaksstedet, basert helst på observasjoner over en 30-års periode for et representativt vannmerke. Statistikken skal normalt angi: (observerte data kan skaffes fra NVE-Hydrologisk avdeling.)

   a) Midlere årstilsig.

   b) Midlere månedlige middelvannføring i observasjonsperioden.

   c) Laveste månedlige middelvannføring i observasjonsperioden.

   d) Månedsmidler for tørreste periode juni-september.

   e) Alminnelig lavvannføring eller midlere minstevannføring.

   Dette krav kan fravikes når uttaket åpenbart ikke vil ha innflytelse av betydning på lavvannføringene.

9. Planlagt vannuttak i hver av årets måneder (m^3/sek).

10. Forslag til minstevannføring på elvestrekning som fratas vann og hvordan den skal registreres.

Om skader /ulemper.

12. Beskrivelse av forholdet til rettighetshavere.

13. Beskrivelse av virkninger på naturverdier, herunder landskap, fisk og særlige verneinteresser.

14. Beskrivelse av skader/ulemper for berørte brukerinteresser, herunder ferdsel, fiske og friluftsliv.

15. Beskrivelse av skader på vannforsyningsinteressene.

16. Beskrivelse av skade på faste kulturminner.

17. Beskrivelse av skader for jord-og skogmark.

18. Vurdering av flom- og erosjonsfare ved større reguleringer.

19. Avbøtende tiltak.

20. Opplysning om vassdraget er regulert, og i tilfelle hvem som forestår reguleringen.

Ytterligere krav til opplysninger kan stilles av fylkesmannen og NVE. De samme institusjoner gir dessuten opplysninger om omfanget av beskrivelsene nevnt under pkt. 13, 14, 15, og 18 og kan dessuten være behjelpelig med å angi personer/institusjoner som kan lage nevnte beskrivelser. Ved enkle inngrep godtas søkers egen beskrivelse av virkningene.

Fylkeskommunen/kulturetaten og fylkeslandbruksmyndighetene gir tilsvarende opplysninger for henholdsvis pkt. 16, og pkt. 17.